

Мојковачка битка 1915 – Радован Бећировић

1. Пошто Балкан вас тама притиште
2. И српско се угаси огњиште,
3. Сви Словени изгубише наду,
4. Што робују Бечу и Западу.
5. Србин не шће ни тада да клоне
6. Пред силама што га тако гоне,
7. Но поносно стао и пријети
8. Сили која про Европе лети.
9. Под Мојковцем на црnome пољу
10. Црногорци са Швабом се кољу,
11. Јер их ратни интереси вуку,
12. Те се тако неболеће туку.
13. Није чудо што се Њемци бију
14. Јер узеше Ловћен и Србију,
15. Но окошта Црногорци гину
16. Кад су Швабе на престолу њину?
17. И у такве страшног суда дане
18. Црногорци град Мојковац бране.
19. Не бране га да се њиме спасе,
20. Но да силу дочекају на се,
21. Која шћаше Србе да претече
22. Да им жива ока не утече,
23. Да направе страшну костурницу,
24. У Ругову, тврду качаницу.
25. Сад нек чују који чути желе
26. Српске гусле шта о томе веле.
27. Сердар Јанко кад одступи с Дрине,
28. Пред великом силом осовине,
29. Он за собом крвав траг оставља,
30. И централне силе зауставља.
31. Али шта ће Црна Гора мала
32. Кад је сила толика напала.
33. А пред њима седам генерала.
34. Није шала три мјесеца дана,
35. Није било дана без мегдана.
36. Ни таквијех јуначкијех мука
37. Од како је Косова и вука.
38. Војске су се закрвиле двије
39. Ни природа мировала није.
40. Ледна киша ка из кабла лије,
41. А сунце се за облаке крије.
42. Освојили сњегови и зиме,
43. Многи не зна како му је име,
44. Но ђавола куне што га створи,
45. Да се с Богом и људима бори.
46. Но кад Швабе пребродише Дрину,
47. И Вишеград шћаху да размину,
48. Дочека их Гојинићу Лука
49. Крдиса им половину пука.
50. С њим Санџачка Прва дивизија
51. Од регрута и од Санџаклија
52. И од Куча и Братоножића,
53. Извиђачки одред Зрновића;
54. Та је сила на Вишеград била
55. Под командом Матановић Мила.
56. До Рудога и града Прибоја
57. Стопу земље не даду без боја.
58. Па на Вихри и на Сувој гори
59. Кад би земља могла да говори,
60. Па за ове да исприча јаде
61. Ту мртвијех колико остаде,
62. Такве борбе страшне и јуначке,
63. Били су се пушкама млатачке.
64. Те на Вихри и на Сувој гори
65. Крв се проли и Косово створи.
66. Швапску силу двадес' пута већу
67. Кроз крваве кланце пресријећу.
68. „Земља стење и небеса ћуте“
69. И гледају швабе и регруте
70. Како Вихру лешевима ките,
71. Боже један битке страховите.
72. Рекао би црна земља гори,
73. Ил' планине прождиру понори.
74. Усред тијех кланаца и чука
75. Паде витез Вујисићу Лука.
76. Поред њега Томовићу Станко,
77. Такви људи не рађу се лако.
78. Ту регрута баталион оста,

79. Крв јуначка нека им је проста.
80. А за битке код Кокина Брода
81. Причаће се докле је народа,
82. За крв људску која се потроши
83. На вратима од Нове Вароши.
84. Мићуновић Јован с Ловћенцима
85. Отпор даје Шваби и Њемцима.
86. Понови се стара историја
87. На шанцима Црнога Ђорђија.
88. Куд ће Сорсић и сила толика
89. На чевскијех триста оклопника!
90. Црн је пламен у облаке свеза
91. Од топова и од митраљеза.
92. Ту дочека Сорсић генерала,
93. Гардашевић Спасоје с Убала.
94. Ту Чевљани гину и Бјелице
95. И он оста без руке деснице.
96. Паде из два Катунска племена
97. Сто јунака - мртва и рањена.
98. Ту погибе Вукотићу Марко,
99. Јунак такав није бити лако.
100. Он носаше барјак Југовића
101. Ко што личи кући Вукотића.
102. Ту њемачку силу поломише
103. И хиљаду живих заробише.
104. Ту је сердар Вукотићу Јанко
105. Јунак био ка Краљевић Марко,
106. Поред њега соко сива птица
107. Мартиновић Петар из Бајица.
108. С војницима иду по шанцима,
109. Командују са Црногорцима.
110. Но им нема Гардашевић Баја,
111. Огњенога катунскога змаја,
112. Но је оста на врх Тарабоша
113. Зато није с њима у бој доша.
114. Док навали Њемачка коњица
115. Вас се Јавор тресе и Сјеница
116. Од Њемаца и Колашинаца.
117. Црногорци натраг пут сјевера
118. Пут Гиљеве, Мокре и Пештера.
119. Сад Сорсића ето јединице
120. Про Јавора и Укоченице.
121. Црногорци грабе полагаје,
122. Да Беране бране и Рожаје
123. И да држе са Србијом везу,

124. Ту морају бити на опрезу.
125. Код високе горе Коријена
126. Ту је швапска војска разбијена.
127. Ал' је борба крвава и дуга
128. Код малог села Матаруга.
129. Ту погибе три стотине друга
130. Ковачевић Стјепан са Граховца,
131. Јел' бољега било Црногорца?
132. Што је смјелост показао своју
133. На Рудоме и граду Прибоју.
134. А у кланцу Ругова и Пећи
135. Србијанци и Васојевићи
136. И Чакору планинскоме цину,
137. Шекуларци и регрути гину.
138. Каква бјеше на Мојковцу мука,
139. Кад колоне Њемачкога пука,
140. Као муња кад из неба шине
141. Нападоше пр'о Улошевине.
142. Ал' ту их је грела извидница,
143. И пред њима Дрљевић Грујица,
144. Бојну њиву мишљаху да бране
145. Жута прла и Папратне стране,
146. Али швапске чете одабране
147. С топовима и са бацачима,
148. Липовцима и извиђачима,
149. Бојну њиву отеше на силу,
150. Сручише им шанце у гомилу.
151. Ракочевевић Божо са Денковца
152. Положаје туче код Мојковца,
153. Дако Швабе са Развршја врати,
154. Док почеше њемачки солдати
155. По Развршју у шанце скакати,
156. И Медено гувно заузеше,
157. Али куд са Црногорци ђеше;
158. Одступају кроз горе крваве,
159. Туда многе остадоше главе.
160. Но кад Милош Меденица виђе
161. Да се Шваба не уставља ниђе,
162. Па цијелу окупи бригаду
163. На Брскову, Урошеву граду,
164. У шанцима издаје команду.
165. Много било размицања није
166. Заузеше Гуво и Развршје.
167. Рањеници по горама пиште,
168. Бојна њива поста разбојиште,

169. А гробница аустријске војске,
170. Заставе су на њој црногорске.
171. Три је пута за неђељу дана
172. Бојна њива у крв окупана.
173. На сред тога крвавога кола
174. Погибе им барјактар Никола
175. Лакићевић, соко од сокола.
176. И најпосље Швабе кидисаше
177. Те морачку војску крдисаше.
178. Узалуду Липовци гинуше,
179. И њих Њемци с Развршја скинуше.
180. Нове шанце Црногорци зиђу
181. Да им Швабе Брскову не приђу.
182. Нема нигдје крша ни потока
183. Што не пуца бомба и московка,
184. Покушава Шваба на Игришта,
185. Да град турски узме на Пржишта,
186. Про Руднице и Папратне стране,
187. Али тамо Морачани бране.
188. Пред њима су два стара племића,
189. Два рођака брата Пековића.
190. Баталион Влаховић Милинка
191. На главно је мјесто уризика,
192. Да помогне Дрљевић Грујици,
193. Ту бијаше Дожић и Липовци.
194. И за девет дана крвавије
195. Страшна борба престајала није.
196. Но Корнуа, војсковођа главни
197. Кад не може више да се брани,
198. Што уради грдна му је мана
199. Те побјеже са дуга мегдана.
200. Црногорци бјежат не дадоше
201. Но му грдне јаде зададоше,
202. Другога му не бијаше спаса
203. Са својијех седам ордонаса
204. Утеко је и унио главу,
205. Нека прича за битку крваву.
206. Трипко Жугић пјева по разбоју
207. Тужну пјесму о славноме боју:
208. „Бојна њива што је коме крива,
209. Те је данас сто топова гађе,
210. Не ору је да им жито рађе,
211. Него сију зрна од олова
212. Ће ће нићи хиљаде гробова
213. И трунути јуначки костури -

214. Из њих расти косовски божури.”
215. Сердар Јанко гледа са Пржишта
216. Црна тама притисла бојишта,
217. Гласа нема, не чује се ништа,
218. Само абер злогласнога врана,
219. С Бјеласице из више Препрана:
220. „Вукотићу, глас у војску вичи,
221. Па отоле бјежи и омичи,
222. Ето силне војске од Пљеваља
223. Крв ће људска брда да окаља.
224. Једна војска ето од Вранеша,
225. Под командом генерал Кевеша,
226. Генерал је Доминић са њима,
227. Право мисли уз долину Лима.
228. Надају се за читири дана
229. Да ће узет кључе од Берана.
230. Трећа војска од Таре до Лима
231. С њом четири генерала има,
232. Пангрец, Калзер, Рајнел и Сорсићу,
233. Сердаре се чувај Вукотићу.
234. Заскаче те пуковник Шпидлере,
235. Мисли прећи на мост на Левере,
236. Под командом Краус генерала.
237. Бјеж, сердаре мајка ти кукала!
238. Има војске ка на гори листа,
239. Одржат се не можеш одиста.
240. И коњички иду ескадрони
241. А храна се на колима гони.
242. Ви шта ћете жалосна ви мајка,
243. Све што треба у бој за јунака
244. Доноси му жена или мајка.
245. Од парчета љеба до обуће
246. Из његове сиромашне куће.
247. Па што да ти силна војска гине
248. Кад се нико о вама не брине.
249. Још, сердаре друге јединице
250. Наступају од града Сјенице
251. Пут планине Мокре и Чакора
252. Па сва да се скупи Црна Гора
253. И дједови ваши да оживе,
254. Траг ви не би оста од одиве“.
255. Сердар плану па завика врану:
256. „Црни вране крила крвавије,
257. То ми ништа изненада није,
258. Та је војска германскога соја

259. И прије смо с њима били боја.
260. То је силна војска кад јурише
261. А кад бјеже не гледаш их више,
262. Него вране иди па им реци
263. Чекаћу их на Тари ријечи
264. И код Лима бићемо пред њима;
265. Не дамо им Мојковац да виде,
266. Па цар Јосиф да пред њима иде“.
267. Још то Сердар изустио није
268. Док ево ти ситне бурунтије
269. Од главара из земље Србије.
270. Тако пишу сердару и војсци:
271. „Наша драга браћо Црногорци,
272. Кад орлови пред олујом бјеже,
273. Шта од тога може бити теже,
274. Па ако вас братска љубав веже,
275. Спасите нас, нема ви лијека
276. Да вас слави Српство довијека.
277. Пуштите ли Мојковац и Чакор
278. Ругово ће српски бити мрамор
279. А Бистрица вјечита гробница“.
280. Кад све ово разуми сердаре,
281. Он окупи код Таре главаре,
282. Војсковође с бојишта повуче,
283. За одсудну битку да одлуче,
284. У Подбишћу код бијеле школе,
285. Ту је сердар и зове отоле.
286. Кад се ови скупише горштаки
287. То су прави људи и јунаци,
288. Кржаве им сабље и барјаци.
289. Није шала људи са бојишта
290. На њима су ране и зрништа,
291. Ране крију а силом се смију
292. Да сердару морал ни убију.
293. Страшни људи ка стари хајдуци,
294. Огољели као дрински вуци,
295. Сваки носи московку у руци,
296. Друго нема ништа што му треба,
297. Без у цепу суво парче хљеба.
298. Не долазе да примају плату,
299. Но на савјет своје команданту,
300. Јер сам није ријешити мога
301. Шта да ради од живота свога?
302. Онда сердар поче да говори
303. О пропасти и о Црној Гори:

304. „Јављају ми из Главнога штаба
305. Да је Ловћен заузела Шваба,
306. Највишега српског Арарата;
307. Кад помислим грозница ме хвата
308. Да по гробу славнога Његоша
309. Гази нога свијетског олоша.
310. А Цетиње, наша престоница,
311. По њој тутњи маџарска коњица.
312. Краљ Никола и његова влада
313. То је наша узалудна нада,
314. Петар Пешић у тој истој влади
315. Јадно за нас смисли и уради.
316. О томе ће историја рећи,
317. Истини се не може утећи.
318. Но ја данас у овој несрећи
319. Желим чути ви шта ћете рећи -
320. Смијемо ли с мегдана утећи?
321. Да пуштимо Швабе преко Таре
322. И да наше обрукамо старе!
323. Швапске снаге имају у плану,
324. Да нас баце као с пута грану
325. И претеку србијанске трупе
326. Да кроз Црну Гору не одступе,
327. Али су се преварили љуто,
328. Све то може бити обрнуто;
329. Тигар љути не боји се лаву,
330. Но голијат није убро славу.
331. Но шта ћемо, соколови сиви
332. - Благо томе ко довијек живи“.
333. Онда рече војвода Лакићу:
334. „Наш сердаре Јанко Вукотићу,
335. Ја у име овије јунака,
336. Швапској сили не бих се помака.
337. Њемачке су повучене снаге
338. Против Руса, браће наше драге,
339. Па зар после ловћенскога слома
340. Срамота је да бјежимо дома,
341. Јер још нама није немогуће
342. Стати против силе свемогуће,
343. Само треба срце и прегнуће,
344. Па све Швабе да су у оклопе,
345. У крв ће се своју да утопе.
346. У планине ове кад запану
347. Ту ће њине кости да остану“.
348. Кад то рече војсковођа стари,

349. Сви викнуше из гласа главари:
350. „Да на швапску силу кидишемо,
351. И да прошлост нашу крунишемо“.
352. Онда рече сердар Вукотићу:
353. „Драги брате војвода Лакићу,
354. Српска војска одступа од Пећи
355. Ками мајци да могу утећи,
356. Пред њима су планине и кланци
357. На оружје устали Качаци.
358. Ту Чакорски одред нека чека,
359. Јер се Кевеш генерал зарека
360. У Ругову Србе да претече.
361. Као што се у Бечу зарече.
362. Бранте Чакор и Мокру планину
363. Србијанске трупе док размину.
364. То су наша браћа најмилија
365. Ми смо Срби једна фамилија.
366. И по вјери и по народности
367. Зовемо се браћа од милости“.
368. Можда Сердар још би нешта река
369. Но војвода нема кад да чека.
370. Кад се таква одлука донесе,
371. Сердар ратни распоред поднесе.
372. Прво зове Вујисића Павла,
373. Гдје сва слуша господу остала,
374. Који личе на старе војводе,
375. Њему сердар говорити оде:
376. „Вујисићу хитај пут Левера,
377. Да не прође њемачка потјера,
378. Нека твоја наредба допире
379. Докле Тара у Дрину увире.
380. Код Вучева и града Сокола
381. Пивљани су и Делић Никола,
382. А до њих је Пљеваљска бригада,
383. Таром водом до Сокола града,
384. Ту нек ти је у шанцу команда.
385. Да те кити јунаштво и слава
386. Ка' што ти је оца Милисава.
387. А ти лаве, Матановић Мило,
388. Узданице и јуначко крило,
389. Хитај с војском на тарске обале
390. Ће напада Сорсић генерале,
391. Немој да те изненаде Швабе,
392. Да им Тару не пуштимо цабе.
393. С тобом шаљем Влаховића Вука,
394. Великијех јунака унука,
395. Тај не пушта ако дође мука“.
396. Михаилу Анђелићу вели:
397. „Наш јуначе и витеже смјели,
398. Иди с војском на старе газове
399. Ће се куле Немањића виде,
400. Ако Турци случајно навале
401. Да нам стару Лавру не запале.
402. А Пољани, ви стари хајдуци
403. Останите ђе ви је наруци,
404. Не пуштите Мојковац и Поља
405. Без велике крви и покоља“.
406. Па оправи Мишнића Савића
407. На Сказине код Гојаквића.
408. „А ти хајде, Грдинић Грујица,
409. Од ријеке Таре до Лепенца,
410. И чувај ми Лепеначку косу,
411. Ће се много људске крви просу,
412. Кад западне смјести дивизије“,
413. Онда поглед у исток уприје.
414. Каква отуд опасност пријети
415. Кроз велике горе и врлети.
416. Па он мисли кога ту да стави,
417. Те наредбу у Дробњак оправи
418. А на руке Жижићу Јовану.
419. „Одмах чете твоје нека бану,
420. За двадесет и четири сата
421. Да ми стигну Мојковцу на врата,
422. Да прославе Лепеначку косу
423. Ка Чевљани на Јавору што су“.
424. Па кад такво наређење даде
425. Град Брсково посматрати стаде,
426. Бојну њиву и горе кржаве
427. Кудије ће Швабе да преплаве.
428. Па Милошу Меденици каже:
429. „Тебе кућа јуначка налаже,
430. Нека чује војска и господу,
431. Ти ћеш бити морачки војвода,
432. Само ако под Мојковцем градом
433. Мушки Њемце сретнеш са командом.
434. С тобом Божо Радовић нек иде,
435. Кома многи јунаци завиде.
436. Нек заузму твоје јединице
437. Од Мучнице па до Лепенице,
438. На Мједено гувно код Руднице,

439. Ту је чета Дрљевић Грујице,
440. Петковића и Симоновића
441. И Радула од Булатовића,
442. На Развршју Влаховић Милинко,
443. С Ровчанима други нема нико.
444. Па оправљам Пековића Тура
445. Лињевића другог Порт-Артура.
446. Са њим војска Горњоморачана
447. На Развршје тврдо до Ровчана.
448. Дожић Васо од Липова равна,
449. Нек заузме разбојишта главна.
450. На Мједено гувно за Игришта,
451. Ђе су била стара упоришта,
452. А Милајић и с њим Колашнице
453. Код извора ријеке Руднице.
454. Михаило Ракочевић нека
455. У Папратну страну да причека
456. Када Швабе Брскову налете,
457. На Рудници води да их сретне.
458. И дајем ти Машова Новицу,
459. Да бригадну носи тробојницу.
460. Тај му барјак у наслѣдство дође,
461. Даде им га витез Карађорђе.
462. А јунака Вујисића Мата
463. За регрутског стављам команданта,
464. Да јуначку ову јединицу
465. Распореди уз воду Рудницу.
466. Са њим шаљем два добра јунака,
467. Капетана Самарцића Марка
468. И са њиме Турашковић Пера,
469. Побједнике с Вихре и Пештера.
470. Зрновића шаљем капетана,
471. Из Косова из села Липљана
472. Да њемачке чека извиднице,
473. Од Лешнице па до Лепенице,
474. Поред Лима па до Љубовије
475. И са њима Рецић Димитрије,
476. Да затворе на водама скеле
477. Ђе се многи путеви дијеле.
478. Радована Радовића шиље
479. На друмове у планине дивље,
480. Гдје су звјерад на буљуке љута
481. И даде му бригаду регрута.
482. Па дозива Кљајића Илију:
483. „Ти дијели војсци муницију
484. Из пећине јаме двогрлице
485. Код извора ријеке Руднице.
486. На јунака по тридес' метака.
487. А Стајс доктор у свакој прилици
488. Нека буде ће и рањеници,
489. Да под јелом превија војнике
490. Који беру ратне ловорике“.
491. Онда сердар оправи вјештаке
492. Све биране по гласу јунаке,
493. Сто ђетића из Бјелојевића,
494. А пред њима Журића Савића,
495. Вјешти сваком кланцу и богази,
496. Кудије ће војска да пролази.
497. Тако Сердар с крвавога Чева
498. Све разреци с Мокре до Вучева.
499. Али опет нема када сјести,
500. Док убојне топове намјести,
501. Па дозива Павловић Војина,
502. Који учи дванаест година
503. Како треба с топом управљати
504. И гдје ће му граната падати,
505. Оправи га на Пржиша тврда,
506. Караулу међу седам брда.
507. Па нареди брату из Србије:
508. „Капетане пољске батерије,
509. Образа ти и поштења твога
510. Пржиште ми не дај до једнога.”
511. А на косу код брда Препана,
512. Хаџилића шиље капетана,
513. Што је скоро из Србије доша,
514. И са њиме Вујисић Јагоша
515. И с њим Бранка Вукосављевића
516. И делију Митра Радовића.
517. А оправи Гардашевић Ђока
518. У клисуре Тврдога потока.
519. А нек иде на врх Боровњака
520. Денбашева батерија јака.
521. Да командант буде батерије
522. Младеновић из земље Србије.
523. А Ашанин Митре капетане,
524. Када сила Њемачка напане,
525. Брани Рудник и Папратне стране.
526. „Ти Лабане Рајо команданте,
527. Тешко мјесто остало је за те,
528. Више Поља на Косову главу

529. Да јуначку добијете славу.
530. На висину Вагана Каљића
531. Ту Манојла шаље Вешовића
532. Да бригаду брани Грдинића,
533. За Мојковац под куле Мекића.
534. На ланиште брдо код Подбишћа
535. Ту топове и Ракочевића,
536. А низ Тару и лијево крило
537. Нек разреди Матановић Мило.
538. Кад све Сердар разреди за боја,
539. Онда зове Бећковић Мркоја.
540. „Капетане хитај пут Мојковца,
541. Али немој застиђети Ровца.
542. Све до данас од војводе Никше
543. Твоји стари војсковође бише.
544. Зато пази, Бећковић Мркоје,
545. Митраљеза под Мојковцем што је,
546. На главне их положаје стави
547. А на њима јунаке постави,
548. Који неће обрнути плећи
549. Ни на муци са шанца побјећи.
550. Предводиће ваше јединице
551. Петар Лекић јунак из Црмнице“.
552. Сердар преста с распоредом више,
553. Овда војсци братски поздрав пише:
554. „Војско моја црногорско лице,
555. Поздрављам вас у све јединице
556. И јављам вам и чиним на знање
557. Шта се ради и какво је стање:
558. На Цетиње код Орлова крша
559. Застава се њемачка лепрша,
560. По Ловћену гладни гркћу врани,
561. Нема нико да их месом храни.
562. Сва је наша одступила војска
563. Пут Рибнице и поља Ћемовска.
564. Наш господар, изнемогли старац,
565. Ко зна куд ће и на који правац.
566. А Француска не шће ил' не може,
567. Јадној Црној Гори да поможе,
568. А Инглешка, бездушница тешка,
569. Не шће Црној да поможе Гори
570. Ка' што некад с нама уговори,
571. Те у таквој свијетској галами
572. Остали смо без икога сами.
573. Српска војска одступа од Пећи,

574. Бугарска им ударила с плећи,
575. А њемачке силне регементе
576. Про Санцака у претијек лете,
577. Да прегазе на Тару ријеку
578. Србијанске трупе да претеку,
579. Сила швапска да Мојковцем прође.
580. Но кад смо се придесили овђе,
581. Да њемачку силу заставимо,
582. И вјечити спомен оставимо;
583. Да свак призна Србу-Црногорцу,
584. За одсудну битку на Мојковцу,
585. Ако икад буде Срба више,
586. Да се српска историја пише,
587. Мојковац ће наш споменик бити,
588. Источни се одред прославити,
589. Те ће бити понос Црногорцу,
590. Историју читат о Мојковцу.
591. Брсково ће други Ловћен бити,
592. Са њега ће зора да засвити;
593. Шумадинци, браћа наша драга,
594. Већ је њина изнемогла снага,
595. Сви имају наду и ослонце
596. У нас - њину браћу Црногорце,
597. Што имамо снаге и можемо
598. Треба, браћо, да им поможемо.
599. Па тако ви Бога и Божића
600. И двоглавог орла Немањића,
601. И тако ви гроба Његошева,
602. И љутога мача Милошева,
603. И Граховца и Царева Лаза,
604. И јуначке части и образа,
605. И мраморја с Кома до Благаја,
606. И јунаштва Пивљанина Баја,
607. И тако ви Никчевије рана,
608. И Косова и Видова дана,
609. И тако ви српскије гусала,
610. И тако вас прошлост не губала,
611. Не пустите Нијемце и Швабе
612. Да Руговску клисуру уграбе.
613. Немојте се плашити, јунаци,
614. Ако буду крвави бадњаци,
615. Из ваше ће крви кроз времена,
616. Синут зора Јужније Словена,
617. А вјекови славне ваше жртве,
618. Никад неће бројити у мртве,

619. Јер ми ћемо због једнога дана
620. Опет постат' врата од Балкана,
621. А с Мојковца једна чаурица,
622. Биће скупља него хаубица;
623. Нека ви се покољења диве,
624. Вашој слави ће покојни живе.
625. Па сад ето, како ви је драго,
626. Српска надо и велика снаго,
627. Ваша воља - то је ваша влада.
628. Ваша борба — то је српска нада.
629. Ко год неће нагона му нема,
630. Кога мушко срце не опрема,
631. Ко ме опште добро није мило
632. Нека бјежи и просто му било,
633. Нека каже кад код дома дође
634. За нас што смо останули овђе,
635. Нека нам се не надају кући,
636. Ми смо пали прошлост крунишући
637. И бранећи Душаново царство
638. И витешко људско достојанство“.
639. Кад је војска добила поруку,
640. Видјеше се јунаци на муку,
641. Није шала хоће да се гине
642. И да кости узиђују њине
643. У темеље нове домовине.
644. Црногорци шпартанске нарави
645. Сваки на свој живот заборави,
646. Укрстише пушке и барјаке
647. А ставише руке на бадњаке,
648. Па на томе ухватише вјеру
649. Као некад Милош на вечеру,
650. Да се неће издат код Мојковца
651. Док једнога траје Црногорца.
652. Па сердара поздрављају Јанка
653. Да немају у војсци јунака
654. Да га може препанути ишта
655. Да утече сјутра са бојишта.
656. Сад ми причај нагоркињо вило
657. Шта је даље на Мојковцу било.
658. „Причаћу ти мој Србине брате,
659. Гледала сам војске како рате,
660. Али било у свијету није
661. Загријане такве војске двије.
662. Кад су швапске угледале трупе,
663. Гдје се мрки Црногорци купе,

664. Да су пуне горе и потоци,
665. Гдје је Јанко, гдје су Црногорци.
666. Виде швабе копају се шанци
667. Да се пјева и беру бадњаци,
668. Мирбожа се и разговор води
669. Ми гинемо: - Христос да се роди
670. Јер ће ове витлејемске ноћи
671. Црногорци на Голготу поћи.
672. Ноћас славе Божић и распеће,
673. Славе Васкрс који чамат неће,
674. Бадње двије вечери кржаве,
675. Црногорци под Мојковцем славе.
676. Једну славе давно што је била,
677. Њу за душу Владике Данила.
678. Ову другу славе због Мојковца,
679. Рад поноса сваког Црногорца;
680. Али неће ни два сата проћи
681. Црни ће им полазници доћи!
682. Многе ти ће закукати мајке
683. Кад им стану таркати бадњаке,
684. Јер да видиш испред саме зоре
685. Какав Божић осванути море.
686. Још не бјеху пјевали пијевци
687. Замумљаше Швабе и Нијемци,
688. А кликнуше топовски отпонци:
689. „Зло ви јутрос јутро Црногорци“
690. Црногорци бјеху на опрезу
691. И држаху на све стране везу,
692. Да Мојковац не пуста без гласа,
693. Сњијег пао момку преко паса.
694. Њемци иду гору да претраже,
695. Побише се око Лима страже,
696. Јер Зрновић ка старе војводе,
697. Бој затури код Брзаве воде
698. Па до мале воде Лепенице,
699. Изгибоше швапске извиднице.
700. Ту се страшно Њемци ископаше,
701. Док се Бојне њиве докопаше,
702. Ракочевих јуначки се брани
703. А гину му браћа Морачани,
704. Ту погибе Дожић барјактаре
705. Од јуначке породице старе.
706. Морачани залуду се бију,
707. Ето швабе прешле на Развршју
708. И пређоше назор и на силу

709. Липовцима на десноме крилу.
710. Изгибоше војске обадвије
711. У кржаве кланце на Развршје.
712. У ту ватру и битку највишу
713. Погибе им Вујисић Радошу,
714. Крсташ барјак липовски носаше
715. Јунак бољи бити не могаше.
716. У тој бици на мегдану с њиме
717. Погибе им Вујисић Максиме,
718. И барјактар Шалев Миладине
719. А Милајић са Колашинцима
720. Крв јуначку проли потоцима,
721. Под Мучницом у буковом гају
722. Слава Нову, колашинском змају.
723. На Гувно се Мједено прослави,
724. И толико гробова остави.
725. У најжешћем боју и мегдану
726. Жижих Јован из Дробњака бану,
727. Про пустиња и смрзлије страна,
728. Као некад Гурко про Балкана,
729. Докле ове дурмиторске чете
730. Тара вода под Мојковцем срете.
731. Но кад су се примакнули води,
732. Ту виђоше чудо у природи,
733. Не бијаше на Тари газова,
734. Но од љуте зиме и мразова
735. Сва се у лед претворила бјеше,
736. Воду прешли пољем не би љепше.
737. Но кад Тару воду пребродише,
738. Па на двоје војску раздвојише,
739. Сердар посла кржаве Ускоке,
740. Кроз велике горе и потоке
741. Од Слијепча моста до Раките,
742. Нека гору главама оките.
743. А Дробњаци, соколови сиви,
744. Кад се Бојној примакоше њиви,
745. Одмах у бој ускочише љути,
746. Гдје су трипут гинули регрути,
747. Трипут Бојну њиву отимали,
748. Три је пута Њемци повртали,
749. Још је била њемачка техника,
750. Заградила жицом од челика.
751. Кад на Бојну наступише њиву
752. У ватру су угазили живу,
753. Ровчани се грабе и Дробњаци

754. И регрути на гласу јунаци
755. Ко ће први жицу раскинути,
756. Ранити се или погинути.
757. Ти регрути, соколови сиви,
758. Изгинуше свијет да се диви.
759. То нијесу обични солдати,
760. Но јунаци у свијет познати,
761. Момчад млада од двадесет љета
762. Пуни мушке снаге и полета,
763. Радо живот за слободу дају,
764. Ал' још људску злобу не познају.
765. Ту погибе Пилетић Ђорђије,
766. Што јунаштом уступао није
767. Ниједноме другу Црногорцу
768. Тога дана у бој на Мојковцу.
769. Ту је многи допануо рана,
770. Међу њима три Дробњака главна:
771. Арсеније Ружић и Никола,
772. Та два брата, два сива сокола,
773. И трећега Јанковића Марка,
774. Официра и храбра јунака,
775. Ружић Јефто преузе команду
776. И бори се на Мојковцу граду,
777. Момче младо, али соко сиви,
778. На Бојној се показао њиви.
779. Ту крв људска до кољена леже,
780. Докле Швабе почеше да бјеже,
781. Гдје им жице бијаху и шанци
782. Црногорски вију се барјаци.
783. Ту је барјак Машова Новице
784. Међу прве стига тробојнице,
785. Побео га на сред Бојне њиве,
786. Војске му се обадвије диве.
787. Онда рече Рајнел генерале:
788. „Црногорци збиља се не шале.”
789. Сву резерву и логоре диже
790. И у помоћ Бојној њиви стиже
791. И јуначки Црногорце врати,
792. Ал' крваво Бојну њиву плати.
793. По сред ње су побили међаше,
794. О обје се војске крдисаше.
795. А Полексић Љубо с Ускоцима
796. Крв јуначку проли потоцима,
797. Да се Србин довијек поноси
798. Због Ускока на Челинској коси.

799. Изгибоше, нико тако није,
800. У кржаве кланце за Развршје.
801. Ту син оца познат мога није.
802. А Полексић кличе као вила:
803. „А напријед браћо моја мила“.
804. Ту би тога дана и времена,
805. Сто Ускока мртва и рањена;
806. Но гдје сила изгибе толика
807. Немаше им Јелића Милинка,
808. Но је био погинуо прије
809. Но Гласинцу ниже Романије.
810. Ту погибе Полексићу Јоко,
811. Стари витез и познати соко,
812. Пушке су га погодиле двије
813. По сред срца, грома чуо није,
814. А барјак му разнесе олово
815. И његово срце соколово.
816. Ту је ране поновио старе
817. Кршикапа Јован барјактаре,
818. А официр Жижих Радојица
819. Повадио сабље из корица
820. Па војнике швапске пресијеца,
821. Докле клону сабља и десница
822. И погибе Ускок Радојица.
823. Ко 'но барјак дурмиторски носи
824. По бојишту и Челинској коси?
825. То Милосав Алексић Јакова
826. Чи ђед раји окове раскова.
827. Два Гиљена, два ближња рођака
828. Два ускочка носаху барјака
829. Мињо Савин Гиљен - Орман звани,
830. Тај му барјак доби отац славни
831. Кад ускочи из војске Ченгића
832. На крвави чардак Алексића.
833. Други барјак Гиљен Милун носи,
834. Док га плотун њемачки покоси,
835. Милун паде а Раде допаде
836. И заставу ускочку не даде.
837. Раде паде барјак му остаде,
838. Цијела га разлијеше зрна,
839. У намету стоји цида црна
840. Тужна као самохрана мајка,
841. Нема њојзи Рада ни барјака.
842. Црногорске војске шта погину
843. С воде Дрине до Мокре планине,

844. Морачани на Жутоме прлу
845. Задобише славу неумрлу
846. Под командом Пековића Тура,
847. Туда има и данас костура.
848. Крв носаше дрвље и камење
849. Докле Жуго прло поцрвење.
850. Ту предводи витезове старе,
851. Мијатовић Мијате сердаре,
852. То је стари соко од сокола
853. Војсковођа са Вучијег Дола -
854. У тој бици и крвопролићу
855. Бјеше стари Сава Драговићу,
856. Имаше му седамдесет љета,
857. Али то му јунаштву не смета.
858. Још имаху наде да се држе
859. Док лаф стари оштру сабљу трже.
860. То бијаше витез и племићу,
861. Од Мораче Божо Пековићу.
862. Крв се лије по Папратној страни
863. И ту гину Доњоморачани.
864. Ту Шуковић Видак капетане
865. Ломи Њемце низ Папратне стране,
866. Драгић Сава из села Љевишта,
867. У јуначкој борби на Игришта
868. Живе Њемце сабљом пресијеца,
869. Мртве броји од рана не streца.
870. На олову разлијеше жива
871. Тор старога морачкога дива.
872. Друга сила преко Бојне њиве
873. На Ровчане соколове сиве,
874. Дочека их Влаховић Милинко,
875. Таквог лава још не гледа нико.
876. Ту Ровчани јуначки се бране,
877. Сјећају се из прошлости славне
878. Кланца Дуге и Петњега брда,
879. Гдје се Ровца ископаше тврда,
880. Швапска војска по бојишту чује
881. Меденицу како командује.
882. Крвава му сабља од пламена
883. И десница рука до рамена.
884. Пижурица на хату дугачку
885. Мушки брани заставу ровачку.
886. Ђед му барјак на сабљу добио,
887. А он га је кроз борбе пронио.
888. Ту погибе Симоновић Павле

889. Гдје су војске обадвије гл'але,
890. Крсташ барјак носаше у руци
891. Као некад котарски хајдуци.
892. А делија Бећковић Мркоје
893. Често пали митраљеζεе своје,
894. Швапску војску туче и премеће
895. Докле зрно крвничко долеће,
896. И погибе близу Липоваца
897. Тај потомак Никшин из Роваца.
898. Док је Бојне њиве и Мојковца
899. Причаће се за тог Црногорца
900. И сокола Вукчевића Анта
901. Што брањаху Мојковачка врата.
902. А Бошковић Миливоје паде,
903. Под Мекића куле на ливаде
904. А жив барјак из руку не даде.
905. И тада је Ђурашковић Перо
906. Трипут Њемце са Развршја ћеро,
907. А капетан Самарцићу Марко
908. Са бојишта не одступа лако;
909. Ту је име прославио своје
910. Капетане Јакићу Благоје.
911. А шта ради Павловић Војине
912. Са Пржишта кржаве подине,
913. Од Мучнице па до Шаховића,
914. Свуд гранате стижу Павловића,
915. Грми муња с брда Боровњака,
916. Дембашева батерија јака.
917. Младеновић из земље Србије
918. Као муња из небеса бије,
919. А Хацилић са брда Препрана
920. Са три друга млада капетана,
921. С Радовићем и са Вујисићем
922. И са Ђоком, са Гардашевићем,
923. Са Препрана топовима бију
924. Аустријску војску на Развршју.
925. Ракочевић Божо са Лаишта
926. Град Брсково брани и Пржишта,
927. А Вешовић брзом паљбом бије
928. Са Побрђа тврде позиције.
929. Лабанове дугачке лубарде
930. По Лепенцу касапницу граде.
931. А Ашанин с Тврдога потока,
932. На град не да намолити ока!
933. А тобције црногорске гину
934. Час нек им је и свакоме њину,
935. Земља дрхће, небо се пролама,
936. Бојиште је притиснула тама,
937. Бој се бије и дневи и ноћи,
938. Србин нема ниоткуд помоћи
939. Да му дође и да јој се нада
940. У бој љути код Мојковца града,
941. Гдје се море људске крви лије
942. Гдје се војске ископаше двије.
943. Шта се ради код Васојевића?
944. Под командом војводе Лакића,
945. Са његовом војском испод Кома —
946. За вријеме ловћенскога слома.
947. На Ругово и Чакор највише
948. Аустријску војску поломише,
949. Па низ Ибар и долину Лима
950. Шта ту гробља немачкога има
951. И остале друге положије,
952. Док су Швабе узеле Рожаје;
953. Ал' три пута на село Кућишта,
954. Швапска војска не уради ништа,
955. У руговске тврде сунтулије,
956. Докле прође барјак из Србије,
957. А најпосље генерал Плазина,
958. А Ругово крвава лазина,
959. Историјска пирамида биће
960. За Лакића и Васојевиће,
961. И регруте соколове љуте.
962. А каква су брда од Турјака,
963. Ка' споменик незнаног јунака,
964. Та је гора за двадесет дана,
965. Крвављена и преотимана.
966. Њемци снаге прикупише своје,
967. Потискоше комовске хероје,
968. Ал' Беране и после Божића
969. Још су биле у Васојевића.
970. За три дана - три српска Божића,
971. Такве битке и крвопролића
972. И под снијег војске затрпате
973. Било није од кад људи памте.
974. Вију вуци, а лају лисице,
975. Свађају се око меса птице,
976. Магла не да Сунце да се гледа
977. Стоји рика лава на међеда.
978. Соколови пилад погубише,

979. А двије се војске изгубише.
980. Црногорци прешли пут Подбишћа,
981. Шваба назад преко Шаховића.
982. А Мојковац и горе кржаве,
983. Изгледају пустарије праве,
984. Гдје су битке и шанчеви били,
985. Мртви леже, рањеници цвиле.
986. То су шанци загнутих људи -
987. Вук би горски од стра да излуди.
988. Срне скачу, гавранови гачу
989. Као некад по пољу Мохачу.
990. А Мучница плаче од жалости,
991. Људске су јој отежале кости,
992. Напала је на гору китина,
993. Људско месо развлачи дивина,
994. Мање звјерке у вишије краду,
995. Јер им јаче дијела не даду!
996. Још тудије људске труну главе
997. И причају за борбе кржаве.
998. Пуста гора Мојковачка сама
999. Цијелу је притиснула тама,
1000. Вјетар дуну и маглу растјера
1001. Докле вила са Шишког језера,
1002. Паде на врх Бјеласице пусте
1003. Ту одсјече плетенице густе,
1004. Те окити људску костурницу
1005. Мојковачке горе под Мучницу.
1006. То јој бјеше јуначки вијенац
1007. А на њему пјесма десетерац:
1008. „Благо вама Мојковачке горе,
1009. Са вама се Црногорци зоре.
1010. Сви се Срби са вама поносе
1011. И славу ви свијетом проносе;
1012. Гледам ваше кржаве пољане,
1013. Гдје се мрки гавранови хране,
1014. По Брскову и по Бојној њиви
1015. Гдје су пали соколови сиви,
1016. Стресала сам са горе китину
1017. На јунаке који туда гину,
1018. Од тога им покрове кројила
1019. И лешеве њемачке бројила,
1020. Не зна броја колико хиљада
1021. Паде с Дрине до Мојковца града.
1022. Јел' их било не копати гријех
1023. Пошто их је загнуо снијег,

1024. Гдје им гавран кости наћи неће
1025. Док окопни и дође прољеће,
1026. А онда ће зверке да их глођу,
1027. А мајке се надат да им дођу.
1028. Јадна мајко, не надај се сину,
1029. Ако ти је прегазио Дрину.
1030. Млада љубо, ти се у род враћи,
1031. Ви се сестре не надаје браћи
1032. Ђеца нек се не надају оцу
1033. Ако им је био на Мојковцу,
1034. Из руке му неће љеба јести,
1035. Нити ће га загрлит ни срести,
1036. Већ му неће на крило сиђети,
1037. Жељеће га и у сну виђети.
1038. Ето куд се удаљих од боја
1039. Да излијем осећања своја,
1040. Јер гинуше против своје воље,
1041. Па ме срце за њима забоље,
1042. Иако су туђе народности
1043. Неко њине оплакује кости.”
1044. Није фајде хвалит Црногорце,
1045. А кудити Швабе и Нијемце,
1046. То је војска наполеоновска,
1047. Али мала снага Црногорска,
1048. Потуче им војничке корпусе
1049. У мрчаве мојковачке пусте,
1050. У подножје планини Мучници,
1051. Гдје су били млетачки рудници.
1052. Ту од крви копнијаше снијег
1053. Као некад на Путилов бријег
1054. Гдје три војске три велика цара
1055. И четвртог краља од Бугара
1056. Црногорац ухвати за прси
1057. И планове њихове помрси.
1058. Примораше Фона Макензена
1059. Да се стиди од бечкије жена,
1060. Српску војску што није претека
1061. Као цару што бијаше река,
1062. Него данас ка лав рањен јечи
1063. И на своје генерале бречи,
1064. На Равела и сабљу је трза:
1065. „Кукавице, зашто си се смрза,
1066. Што не дође до Андријевице
1067. Да претечеш српске јединице,
1068. Него сте се као кукавице

1069. Двадес' дана крили иза жице,
1070. Од некаква Вукотића Јанка
1071. И његове шаке пустињака,
1072. Гладне, голе и без опанака,
1073. Са двадесет у цепу метака —
1074. Зар то нашој сили да доака!”
1075. И Макензен зборио би друго
1076. Само да је размислио дуго,
1077. Јер цар Фрањо и његова влада,
1078. То је била зликовачка банда,
1079. Гдје због једне сарајевске свађе
1080. Он у томе разлог рата нађе.
1081. Зар цар један што вјерује Христа
1082. На такви је акт безумни приста.
1083. Због Принципа да нађе повода,
1084. Против Срба малог народа
1085. Да велику силу употреби -
1086. То ни луди урадио не би;
1087. Да због једне пушке која пуче,
1088. Цио свијет у рат да увуче,
1089. Колико им изгибе бригада,
1090. С воде Саве до Мојковца града,
1091. И од воде Дрине до Чакора -
1092. Све је људски мрамор до мрамора,
1093. На многоме пише Црна Гора,
1094. А под њиме лежи сури ора;
1095. А швапскога гробља и мраморја
1096. Колико је нико не зна броја.
1097. Па с Мојковца до воде Мораве
1098. Какви туда хероји бораве,
1099. Који леже у подземној тмуши,
1100. Али живе у народној души.”
1101. Тако ова јадоваше вила,
1102. С Ловћеном је посестрима била,
1103. Гледајући по Мојковцу кости
1104. Препуче јој срце од жалости
1105. И отиде с овога свијета,
1106. Имаше јој пет стотина љета,
1107. Орлови јој чувају гробницу,
1108. У пећини тврду качаницу,
1109. За Мједено гувно под Мучницу.